

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. kovo 11 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Vartotojų apsauga – Direktyva 93/13/EEB – Nesąžiningos sąlygos sutartyse su vartotojais – Paskolos užsienio valiuta sutartis – 4 straipsnio 1 dalis – Atsižvelgimas į visas kitas sutarties sąlygas, vertinant, ar ginčijama sąlyga yra nesąžininga – 6 straipsnio 1 dalis – Nacionalinio teismo iniciatyva atliekamas nagrinėjimas, ar sutarties sąlygos yra nesąžiningos – Apimtis“

Byloje C-511/17

dėl *Fővárosi Törvényszék* (Budapešto apygardos teismas, Vengrija) 2017 m. liepos 18 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2017 m. rugpjūčio 21 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Györgyné Lintner

prieš

UniCredit Bank Hungary Zrt.

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė A. Prechal (pranešėja), trečiosios kolegijos teisėjo pareigas einantis Teisingumo Teismo pirmininkas K. Lenaerts, teisėjai L. S. Rossi, J. Malenovský ir F. Biltgen,

generalinis advokatas E. Tanchev,

posėdžio sekretorė R. Šereš, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2019 m. rugsėjo 19 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *UniCredit Bank Hungary Zrt.*, atstovaujamos Z. Lajer, Á. Szőke ir *ügyvéd* J. Pettkó-Szandtner,
- Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos M. Z. Fehér,
- Europos Komisijos, atstovaujamos L. Havas ir N. Ruiz García,

susipažinęs su 2019 m. gruodžio 19 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

* Proceso kalba: vengrų.

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) 6 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Györgyné Lintner ir *UniCredit Bank Hungary Zrt.* (toliau – *UniCredit Bank*) ginčą dėl tam tikrų hipoteka užtikrintos paskolos užsienio valiuta sutarties sąlygų nesąžiningumo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 93/13 21 konstatuojamojoje dalyje numatyta:

„kadangi valstybės narės turi užtikrinti, kad pardavėjo ar tiekėjo [verslininko] su vartotojais sudaromose sutartyse nebūtų naudojamos nesąžiningos sąlygos, o jeigu vis dėlto tokių sąlygų yra, kad jos vartotojui nebūtų privalomos, o sutartis ir toliau būtų šalims privaloma tomis sąlygomis, jei ji gali išlikti be nesąžiningų nuostatų;“

- 4 Šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Nepažeidžiant 7 straipsnio, sutarties sąlygos nesąžiningumas vertinamas, atsižvelgiant į prekių ar paslaugų, dėl kurių buvo sudaryta sutartis, pobūdį, ir sutarties sudarymo metu nurodant visas sutarties sudarymo aplinkybes ir visas kitas tos sutarties arba kitos sutarties, nuo kurios ji priklauso, sąlygas [pobūdį, ir remiantis sudarant sutartį buvusiomis visomis aplinkybėmis ir visomis kitomis tos sutarties arba kitos sutarties, nuo kurios ji priklauso, sąlygomis].“

- 5 Minėtos direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Valstybės narės nustato, kad nesąžiningos sąlygos naudojamos sutartyje, kurią pardavėjas ar tiekėjas sudaro su vartotoju taip, kaip numatyta jų nacionalinės teisės aktuose, [kad sutartyje, kurią verslininkas sudaro su vartotoju, naudojamos nesąžiningos sąlygos nacionalinės teisės aktuose nustatytais sąlygomis] nebūtų privalomos vartotojui, ir kad sutartis ir toliau būtų šalims privaloma tomis sąlygomis, jei ji gali išlikti be nesąžiningų nuostatų.“

- 6 Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad vartotojų ir [verslininkų] konkurentų naudai egzistuotų pakankamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią nuolatiniam nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, pardavėjų ar tiekėjų [verslininkų] sudaromose su vartotojais.“

- 7 Šios direktyvos 8 straipsnyje nustatyta:

„Valstybės narės gali priimti arba išlaikyti pačias griežčiausias [išlaikyti griežtesnes] Sutartį atitinkančias nuostatas šia direktyva reglamentuojamoje srityje, siekiant užtikrinti maksimalią vartotojo apsaugą.“

Vengrijos teisė

- 8 *Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény* (1952 m. Civilinio proceso įstatymas Nr. III; redakcija, taikoma pagrindinėje byloje nagrinėjamam ginčui, toliau – Civilinio proceso įstatymas) 3 straipsnio 2 dalyje nurodyta:

„Jeigu įstatyme nenumatyta kitaip, teismui yra privalomi šalių pateikti reikalavimai ir teisiniai argumentai. Teismas vertina šalių pateiktus reikalavimus ir argumentus, atsižvelgdamas į jų turinį, o ne į formalų pavadinimą. <...>“

- 9 Civilinio proceso įstatymo 23 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Apygardos teismų jurisdikcijai priklauso nagrinėti:

<...>

k) ieškinius, kuriuose nesąžiningas sutarties sąlygas prašoma pripažinti negaliojančiomis;

<...>“

- 10 Šio įstatymo 73/A straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Teisinis atstovavimas privalomas:

<...>

b) bylose, priklausančiose apygardos teismo kaip pirmosios instancijos teismo jurisdikcijai, visose bylos stadijose, taip pat ir apeliaciniame procese <...>“

- 11 Civilinio proceso įstatymo 215 straipsnyje numatyta:

„Sprendime gali būti nagrinėjami tik ieškinyje ir atsiliepime į ieškinį pateikti reikalavimai. Ši taisyklė taip pat taikoma ir su pagrindiniais ieškiniu reikalavimais susijusiems papildomiems reikalavimams (dėl palūkanų, išlaidų ir t. t.).“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 12 2007 m. gruodžio 13 d. G. Lintner sudarė su *UniCredit Bank* hipoteka užtikrintos paskolos užsienio valiuta sutartį. Šioje sutartyje yra tam tikrų sąlygų, suteikiančių *UniCredit Bank* teisę vienašališkai pakeisti tą sutartį.
- 13 2012 m. liepos 18 d. G. Lintner pateikė ieškinį *Fővárosi Törvényszék* (Budapešto apygardos teismas, Vengrija); jame prašė minėtas sąlygas pripažinti negaliojančiomis atgaline data, remdamasi visų pirma Direktyva 93/13. 2013 m. rugpjūčio 29 d. sprendimu šis teismas atmetė tą ieškinį.
- 14 2014 m. balandžio 1 d. nutartimi *Fővárosi Ítéltábla* (Budapešto regiono apeliacinis teismas, Vengrija), išnagrinėjęs G. Lintner pateiktą apeliacinį skundą, panaikino minėtą sprendimą ir grąžino bylą *Fővárosi Törvényszék* (Budapešto apygardos teismas). *Fővárosi Ítéltábla* (Budapešto regiono apeliacinis teismas) šioje nutartyje priminė, kad Teisingumo Teismas savo jurisprudencijoje, susijusioje su Direktyva 93/13, sistemingai rėmėsi principu, kad bylose dėl su vartotojais sudarytų sutarčių teismas turi savo iniciatyva nagrinėti, ar šiose sutartyse esančios sąlygos yra nesąžiningos. Šiuo klausimu jis pažymėjo, kad, kaip supranta minėtą direktyvą ir su ja susijusią jurisprudenciją, taip pat taikytiną nacionalinę teisę, ši direktyva gali būti veiksmingai taikoma, tik jeigu nacionalinis teismas savo iniciatyva nagrinėja visą

ginčijamą sutartį. Dėl to minėtas teismas taip pat įpareigojo *Fővárosi Törvényszék* (Budapešto apygardos teismas) ieškovės paklausti, ar ji pageidauja remtis nutartyje nurodytų sąlygų ar kitų sutarties sąlygų, kurios nebuvo nurodytos jos pradiniamie ieškinyje, nesąžiningumu ir ar ji sutinka, kad panaikinus aptariamą sąlygas sutartis jai būtų privaloma.

- 15 Atnaujinęs bylos nagrinėjimą, 2015 m. gruodžio 7 d. nutartimi *Fővárosi Törvényszék* (Sostinės apygardos teismas) bylą nutraukė, motyvuodamas tuo, kad G. Lintner neatsiliepė į kvietimą pateikti prašymą dėl „sutarties negaliojimo teisinių pasekmių taikymo“, kaip tai numatyta *ad hoc* teisės aktuose, susijusiuose su paskolos užsienio valiuta sutartimis, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, priimtuose po 2014 m., t. y. jau po to, kai buvo sudarytos tuose teisės aktuose numatytos paskolos sutartys. Prie šių teisės aktų priskiriami, be kita ko, *Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény* (2014 m. Įstatymas Nr. XXXVIII, kuriuo reglamentuojami tam tikri aspektai, susiję su *Kúria* [Aukščiausiasis Teismas, Vengrija] nutartimi, priimta siekiant vienodai aiškinti civilinės teisės nuostatas dėl finansų įstaigų su vartotojais sudarytų paskolų sutarčių) ir *Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény* (2014 m. Įstatymas Nr. XL dėl taisyklių, taikomų paskolos įvertinimo ataskaitai, nurodytai 2014 m. Įstatyme Nr. XXXVIII, kuriuo išsprendžiami tam tikri klausimai, susiję su *Kúria* [Aukščiausiasis Teismas] priimta nutartimi siekiant suvienodinti teisę, taikomą finansų įstaigų su vartotojais sudarytoms paskolos sutartims, ir dėl įvairių kitų priemonių; toliau atitinkamai – įstatymai DH1 ir DH2), kuriuose įtvirtintos nuostatos dėl sutarčių sąlygų pripažinimo nesąžiningomis, taip pat iš to išplaukiančios pasekmės, susijusios su tam tikromis šių sutarčių sąlygomis dėl vienašališkos teisės keisti sutartį ir su atitinkamos valiutos pardavimo ir pirkimo kursų skirtumo.
- 16 2016 m. kovo 29 d. *Fővárosi Ítéltábla* (Budapešto regiono apeliacinis teismas), gavęs naują S. Lintner apeliacinį skundą, patvirtino minėtą nutartį, kiek ji susijusi su DH1 ir DH2 įstatymuose numatytais sutarties sąlygomis, tačiau panaikino likusią jos dalį ir įpareigojo *Fővárosi Törvényszék* (Budapešto apygardos teismas) priimti naują sprendimą.
- 17 Šiuo klausimu *Fővárosi Ítéltábla* (Budapešto regiono apeliacinis teismas) nusprendė, kad nors DH1 ir DH2 įstatymuose numatytos sąlygos iš tiesų nebegalėjo būti teismo sprendimo dalykas, *Fővárosi Törvényszék* (Budapešto apygardos teismas), atsižvelgdamas į G. Lintner reikalavimus, vis dėlto turėjo išnagrinėti tos sutarties sąlygas, susijusias su notaro patvirtinimu, sutarties nutraukimo pagrindais ir tam tikromis vartotojui tenkančiomis išlaidomis.
- 18 *Fővárosi Törvényszék* (Budapešto apygardos teismas), kurio prašoma priimti sprendimą dėl minėtų sąlygų, pažymi, kad dėl to jis privalo savo iniciatyva išnagrinėti sutarties sąlygas, kurių G. Lintner neginčijo pirmojoje instancijoje, be to, savo ieškinio motyvuojamojoje dalyje ji nenurodė faktinių aplinkybių, kurios leistų daryti išvadą, kad ji taip pat prašė pripažinti nesąžiningomis *Fővárosi Ítéltábla* (Budapešto regiono apeliacinis teismas) nurodytas sąlygas.
- 19 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, kiek, pirma, jis turi nagrinėti, ar kiekviena sutarties sąlyga, turint mintyje, kad kai kurios tos sutarties sąlygos yra vartotojo pareikšto ieškinio dalykas, yra nesąžininga, ir, antra, kiek, atlikdamas šį nagrinėjimą, jis yra saistomas ieškovės reikalavimų. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi Teisingumo Teismo jurisprudencija, be kita ko, 2009 m. birželio 4 d. Sprendimu *Pannon GSM* (C-243/08, EU:C:2009:350), iš kurio matyti, kad sąlygų nesąžiningumo vertinimas savo iniciatyva grindžiamas tuo, kad vartotojas nežino savo teisių arba yra atgrasomas jomis remtis dėl su ieškiniu susijusių išlaidų. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslina, kad pagal Vengrijos teisę procedūras, kuriomis siekiama, kad sutarties sąlygos būtų pripažintos nesąžiningomis, gali pradėti tik teisinis atstovas.

20 Šiomis aplinkybėmis *Fővárosi Törvényszék* (Budapešto apygardos teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar Direktyvos [93/13] 6 straipsnio 1 dalis – taip pat atsižvelgiant į nacionalinį reglamentavimą, kuriame įtvirtintas privalomo atstovavimo teisme reikalavimas – turi būti aiškinama taip, kad kiekvieną sutarties sąlygą reikia vertinti atskirai, siekiant nustatyti, ar ji gali būti laikoma nesąžininga, neatsižvelgiant į tai, ar iš tikrųjų būtina vertinti visas sutarties sąlygas tam, kad būtų galima priimti sprendimą dėl ieškinyje pateikto reikalavimo?
2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar, priešingai, nei siūloma 1 klausime, Direktyvos [93/13] 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad, siekiant priimti sprendimą dėl sąlygos, kuria grindžiamas reikalavimas, nesąžiningumo, turi būti nagrinėjamos visos kitos sutarties nuostatos?
3. Jeigu atsakymas į 2 klausimą būtų teigiamas, ar tai gali reikšti, jog tam, kad būtų galima nustatyti, ar nagrinėjama sąlyga yra nesąžininga, būtina nagrinėti visą sutartį, t. y. nereikia atskirai aiškintis, ar kiekviena sutarties dalis nėra nesąžininga, neatsižvelgiant į ieškinyje ginčijamą sąlygą?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 21 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad nacionalinis teismas, nagrinėjantis vartotojo pareikštą ieškinį dėl tam tikrų su verslininku sudarytos sutarties sąlygų pripažinimo nesąžiningomis, turi savo iniciatyva ir atskirai išnagrinėti visas kitas šio vartotojo neginčytas sutarties sąlygas tam, kad patikrintų, ar jos gali būti laikomos nesąžiningomis.
- 22 Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad G. Lintner pareikštu pradiniu ieškiniu siekta tik to, kad būtų pripažintos nesąžiningomis sutarties sąlygos, pagal kurias *UniCredit Bank* suteikta galimybė vienašališkai pakeisti pagrindinėje byloje nagrinėjamą paskolos sutartį. Vis dėlto, dabartinėje bylos nagrinėjimo stadijoje, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi priimti sprendimą dėl to, ar pagal Direktyvą 93/13 jis privalo išplėsti, kaip to reikalaujama *Fővárosi Ítéltábla* (Budapešto regiono apeliacinis teismas) sprendime, nagrinėjamą ginčą ir taip pat vertinti galimą šios sutarties sąlygų, susijusių su notaro patvirtinimu, jos nutraukimo pagrindais ir tam tikromis G. Lintner tenkančiomis padengti išlaidomis, nesąžiningumą, nors šių sąlygų ieškovė pagrindinėje byloje neginčijo savo pradiniame ieškinyje.
- 23 Šiuo klausimu iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos matyti, kad Direktyvoje 93/13 nustatyta apsaugos sistema pagrįsta idėja, jog vartotojo padėtis yra mažiau palanki nei verslininko tiek dėl galimybių derėtis, tiek dėl informacijos lygio, dėl to jis priverstas sutikti su verslininko iš anksto nustatytais sąlygomis ir negali daryti įtakos jų turiniui (žr., be kita ko, 2009 m. birželio 4 d. Sprendimo *Pannon GSM*, C-243/08, EU:C:2009:350, 22 punktą ir 2018 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen*, C-147/16, EU:C:2018:320, 26 punktą).
- 24 Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, jog, atsižvelgiant į tokią mažiau palankią padėtį, minėtos direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad nesąžiningos sąlygos vartotojui nėra privalomos. Taigi, kaip matyti iš jurisprudencijos, tai yra imperatyvi nuostata, kuria formalią pusiausvyrą, sutartimi nustatytą tarp sutarties šalių teisių ir pareigų, siekiama pakeisti realia pusiausvyrą, galinčia atkurti šių sutarties šalių lygybę (2018 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen*, C-147/16, EU:C:2018:320, 27 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 25 Siekdamas užtikrinti apsaugą, kurios siekiama minėta direktyva, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad tarp vartotojo ir verslininko egzistuojanti nelygybė gali būti kompensuota tik aktyviais, ne sutarties šalių, veiksmais (2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *VB Pénzügyi Lízing*, C-137/08, EU:C:2010:659, 48 punktą ir 2018 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen*, C-147/16, EU:C:2018:320, 28 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 26 Taigi visų pirma, kaip matyti iš suformuotos jurisprudencijos, nacionalinis teismas turi savo iniciatyva įvertinti, jei tik jis turi tuo tikslu reikalingos informacijos apie teises ir faktines aplinkybes, ar sutarties sąlyga, patenkanti į Direktyvos 93/13 taikymo sritį, yra nesąžininga, ir taip kompensuoti tarp vartotojo ir verslininko egzistuojantį disbalansą (2018 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen*, C-147/16, EU:C:2018:320, 29 punktą ir 2018 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *OTP Bank ir OTP Faktoring*, C-51/17, EU:C:2018:750 87 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 27 Taigi privalomas nagrinėjimas savo iniciatyva, kurią bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas turi atlikti pagal Direktyvą 93/13, pirmiausia apima sutarčių sąlygas, kurių nesąžiningumas gali būti nustatytas remiantis minėto nacionalinio teismo turimoje bylos medžiagoje nurodytomis teisinėmis ir faktinėmis aplinkybėmis. Iš tikrųjų, jei tam teismui visos tos aplinkybės nėra žinomos, jis negalės atlikti šio nagrinėjimo (šiuo klausimu žr. 2018 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *Profi Credit Polska*, C-176/17, EU:C:2018:711, 46 ir 47 punktus).
- 28 Antra, atliekant tokį nagrinėjimą turi būti paisoma ginčo dalyko, suprantamo kaip rezultatas, kurio šalis siekia savo pretenzijomis, ribų, aiškinamų atsižvelgiant į tuo tikslu pateiktus reikalavimus ir ieškinio pagrindus.
- 29 Visų pirma, nors vartotojo apsauga, kurios siekiama Direktyva 93/13, reikalauja bylą nagrinėjančio nacionalinio teismo aktyvių veiksmų, vis dėlto tam, kad ši apsauga būtų užtikrinta, būtina, kad viena iš sutarties šalių pradėtų teismo procesą (šiuo klausimu žr. 2015 m. spalio 1 d. Sprendimo *ERSTE Bank Hungar*, C-32/14, EU:C:2015:637, 63 punktą).
- 30 Be to, apsaugos, kurią atitinkamas nacionalinis teismas pagal šią direktyvą turi suteikti vartotojui savo iniciatyva imdamasis veiksmų, veiksmingumas negali būti toks, kad būtų nepaisoma šalių pretenzijoje apibrėžtų ginčo dalyko ribų arba jos būtų peržengiamos, taigi šis nacionalinis teismas neturi išplėsti šio ginčo taip, kad viršytų jam pateiktus reikalavimus ir pagrindus, atskirai analizuodamas bet kurią kitą sutarties, dėl kurios tik tam tikrų sąlygų jam pateiktas ieškiny, sąlygą tam, kad įvertintų, ar ji nesąžininga.
- 31 Tokį vertinimą pateisina, be kita ko, tai, kad galėtų būti pažeistas dispozityvumo principas, pagal kurį šalys apibrėžia ginčo dalyką, ir principas *ne ultra petita*, pagal kurį teismas turi priimti sprendimą tik dėl šalių pretenzijų (šiais principais taip pat rėmėsi Vengrijos vyriausybė per teismo posėdį), jei pagal Direktyvą 93/13 nacionaliniai teismai privalėtų nepaisyti šalių reikalavimuose ir pagrinduose nustatytų ginčo dalyko ribų arba jas peržengti, kaip tai iš esmės nurodė ir generalinis advokatas savo išvados 43 ir 51 punktuose.
- 32 Taigi būtent paisydamas ginčo dalyko ribų bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas turi savo iniciatyva išnagrinėti sutarties sąlygą, remdamasis apsauga, kuri pagal Direktyvą 93/13 turi būti užtikrinta vartotojui siekiant išvengti, kad jo pretenzijos būtų atmestos tam tikrais atvejais jau įsiteisėjusiu teismo sprendimu, nors jos galėjo būti patenkintos, jeigu šis vartotojas būtų rėmėsis šios sąlygos nesąžiningumu (tačiau jis to nepadarė dėl nežinojimo).
- 33 Taip pat reikia patikslinti, jog tam, kad vartotojas galėtų visapusiškai pasinaudoti Direktyvos 93/13 jam teikiama apsauga ir nebūtų pakenkta šios apsaugos veiksmingumui, nacionalinis teismas neturi formaliai vertinti jam pateiktų pretenzijų, bet, priešingai, turi aiškinti jų turinį, atsižvelgdamas į joms pagrįsti nurodytus pagrindus.

- 34 Iš to, kas išdėstyta šio sprendimo 27–33 punktuose, matyti, kad bylą nagrinėjančio nacionalinio teismo pareiga išnagrinėti savo iniciatyva apima tik sutarties sąlygas, kurios, nors ir nenurodytos vartotojo ieškinyje, yra susijusios su ginčo dalyku, kuri bylos šalys apibrėžė pateikdamos savo reikalavimus ir pagrindus, ir jos turi būti nagrinėjamos, siekiant patikrinti, ar jos nėra nesąžiningos, kai tik šis teismas turi šiuo tikslu reikalingos informacijos apie teises ir faktines aplinkybes.
- 35 Antra, kalbant apie šios pareigos išnagrinėti savo iniciatyva įgyvendinimą, reikia pažymėti, kad, nors ji apima tik ankstesniame punkte nurodytas sąlygas, tai nereiškia, jog bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atlikdamas šį nagrinėjimą, bet kuriuo atveju turi atsižvelgti į tik šalių nurodytas teises ir faktines aplinkybes, kad išnagrinėtų tik tas sąlygas, kurių nesąžiningumą galima galutinai įvertinti remiantis vien šiomis aplinkybėmis.
- 36 Iš tikrųjų Teisingumo Teismas ne kartą nurodė, kad nacionalinis teismas turi savo iniciatyva imtis tyrimo priemonių, kad nustatytų, ar verslininko ir vartotojo sudarytos sutarties, dėl kurios kilo jo nagrinėjamas ginčas, sąlyga patenka į Direktyvos 93/13 taikymo sritį (šiuo klausimu žr. 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *VB Pénzügyi Lízing*, C-137/08, EU:C:2010:659, 56 punktą ir 2019 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *Profi Credit Polska*, C-419/18 ir C-483/18, EU:C:2019:930, 66 punktą).
- 37 Be to, kaip savo išvados 61–64 punktuose iš esmės pažymėjo ir generalinis advokatas, jei informacija apie teises ir faktines aplinkybes, esanti nacionaliniam teismui pateiktoje bylos medžiagoje, jam kelia rimtų abejonių dėl tam tikrų sąlygų, kurių vartotojas neginčijo, tačiau kurios susijusios su ginčo dalyku, sąžiningumo ir dėl to šiuo klausimu jis negali pateikti galutinių vertinimų, jis turi prireikus savo iniciatyva imtis tyrimo priemonių tam, kad papildytų tą bylos medžiagoje esančią informaciją, ir prašyti šalių, paisydamas rungimosi principo, šiuo klausimu pateikti būtinus paaiškinimus ir dokumentus.
- 38 Tuo remiantis darytina išvada, kad nacionalinis teismas turi savo iniciatyva imtis tyrimo priemonių, kaip antai nurodytų pirmesniame šio sprendimo punkte, jeigu minėtoje bylos medžiagoje esanti informacija apie teises ir faktines aplinkybes jam kelia rimtų abejonių dėl kai kurių sąlygų, nors vartotojo neginčytų, bet susijusių su ginčo dalyku, sąžiningumo, ir kad dėl to šiam teismui tenkančios nagrinėjimo savo iniciatyva pareigos įgyvendinimas reikalauja, kad būtų imamasi tokių tyrimo priemonių.
- 39 Nagrinėjamu atveju šio sprendimo 22 punkte pateikti argumentai lyg leistų manyti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi prielaida, jog sąlygos, kurių G. Lintner neginčijo, nėra susijusios su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo dalyku, nes atsakymas, pateiktinas dėl jos pretenzijų, konkrečiai susijusių su sąlygomis, leidžiančiomis *UniCredit Bank* vienašališkai pakeisti sutartį, bet kuriuo atveju nepriklauso nuo sprendimo, priimtino dėl šių sąlygų. Šiuo atveju pagal Direktyvą 93/13 kylanti pareiga patikrinti savo iniciatyva neapima minėtų sąlygų, tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prireikus turės patikrinti tikslų šio ginčo dalyką, atsižvelgdamas į G. Lintner nurodytus reikalavimus ir pagrindus. Vis dėlto ši išvada neturi įtakos G. Lintner galimybei prireikus pagal taikytiną nacionalinę teisę pareikšti naują ieškinį dėl sutarties sąlygų, kurios nebuvo jos pradinio ieškinio dalykas, arba išplėsti ginčo, dėl kurio kreiptasi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą, dalyką, šiam teismui pasiūlius arba savo iniciatyva.
- 40 Be to, tai, kad G. Lintner atstovauja advokatas, neturi reikšmės pirmesnei analizei, nes bendro pobūdžio klausimas dėl bylą nagrinėjančio teismui tenkančio vertinimo savo iniciatyva apimties turi būti sprendžiamas neatsižvelgiant į konkrečias kiekvienos bylos aplinkybes (pagal analogiją žr. 2007 m. spalio 4 d. Sprendimo *Rampion ir Godard*, C-429/05, EU:C:2007:575, 62 ir 65 punktus).
- 41 Galiausiai reikia priminti, pirma, kad pagal Direktyvos 93/13 8 straipsnį „valstybės narės gali priimti arba išlaikyti pačias griežčiausias [griežtesnes] Sutartį atitinkančias nuostatas šia direktyva reglamentuojamoje srityje, siekiant užtikrinti maksimalią vartotojo apsaugą“. Todėl, kaip matyti iš šio sprendimo 28–38 punktuose išdėstytų argumentų, valstybės narės savo vidaus teisėje gali numatyti platesnį nagrinėjimą savo iniciatyva nei tą, kuri jų teismai privalo atlikti pagal šią direktyvą.

- 42 Antra, jeigu nacionalinis teismas, remdamasis faktinėmis ir teisinėmis aplinkybėmis, kurios jam žinomos arba kurios jam buvo pateiktos po to, kai savo iniciatyva šiuo klausimu ėmėsi tyrimo priemonių, nustato, kad sutarties sąlyga patenka į direktyvos taikymo sritį, ir, atlikęs vertinimą savo iniciatyva, konstatuoja, kad ši sąlyga nesąžininga, paprastai jis turi apie tai informuoti bylos šalis ir pasiūlyti joms, laikantis rungimosi principo ir šiuo aspektu nacionalinės teisės procesinėse normose numatytos formos, pateikti savo poziciją (šiuo klausimu žr. 2013 m. vasario 21 d. Sprendimo *Banif Plus Bank*, C-472/11, EU:C:2013:88, 31 ir 32 punktus; taip pat 2019 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *Profi Credit Polska*, C-419/18 ir C-483/18, EU:C:2019:930, 70 punktą).
- 43 Trečia, pagal Direktyvą 93/13 nacionalinis teismas neprivalo netaikyti tokių sutarties sąlygų, jeigu vartotojas, minėto teismo informuotas, ketina nesiremti nuostatų nesąžiningu ir neprivalomu pobūdžiu (2009 m. birželio 4 d. Sprendimo *Pannon GSM*, C-243/08, EU:C:2009:350, 33 punktą).
- 44 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad nacionalinis teismas, nagrinėjantis vartotojo pareikštą ieškinį dėl tam tikrų su verslininku sudarytos sutarties sąlygų pripažinimo nesąžiningomis, neprivalo savo iniciatyva ir atskirai išnagrinėti visų kitų šio vartotojo neginčytų sutarties sąlygų tam, kad patikrintų, ar jos gali būti laikomos nesąžiningomis; jis turi išnagrinėti tik su ginčo dalyku, kaip jį apibrėžė bylos šalys, susijusias sąlygas, kai tik turi informacijos apie faktines ir teises aplinkybes, kurios prirėkus gali papildomai gauti, imdamasis tyrimo priemonių.

Dėl antrojo ir trečiojo klausimų

- 45 Antruoju ir trečiuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 93/13 4 straipsnio 1 dalis ir 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad jeigu siekiant įvertinti, ar sutarties sąlyga, kuria grindžiamos vartotojo pretenzijos, yra nesąžininga, reikia atsižvelgti į visas kitas vartotojo su verslininku sudarytos sutarties sąlygas, toks atsižvelgimas savaime reiškia, kad bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas privalo savo iniciatyva įvertinti kiekvienos šios sąlygos sąžiningumą.
- 46 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas priminė, kad pagal Direktyvos 93/13 4 straipsnio 1 dalį nacionalinis teismas, siekdamas įvertinti galimą sutarties sąlygos, kuria grindžiamas jam pateiktas ieškinys, nesąžiningumą, turi atsižvelgti į visas kitas šios sutarties sąlygas (2013 m. vasario 21 d. Sprendimo *Banif Plus Bank*, C-472/11, EU:C:2013:88, 41 punktą).
- 47 Ši pareiga atsižvelgti į visas kitas verslininko su vartotoju sudarytos sutarties sąlygas paaiškinama tuo, kad nagrinėjant ginčijamą sąlygą reikia atsižvelgti į visą informaciją, kuri gali būti svarbi norint suprasti šią sąlygą atsižvelgiant į jos kontekstą, nes, priklausomai nuo šios sutarties turinio, vertinant minėtos sąlygos nesąžiningumą gali prirėkti įvertinti visų tos sutarties sąlygų kumuliacinį poveikį (šiuo klausimu žr. 2016 m. balandžio 21 d. Sprendimo *Radlinger ir Radlingerová*, C-377/14, EU:C:2016:283, 95 punktą).
- 48 Vis dėlto, kaip matyti iš argumentų, pateiktų analizuojant pirmąjį prejudicinį klausimą, ir kaip savo išvados 75 punkte pažymėjo generalinis advokatas, tai nereiškia, kad nacionalinis teismas, atlikdamas vertinimą pagal Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalį, privalo savo iniciatyva atskirai įvertinti, ar kitos sutarties sąlygos galbūt yra nesąžiningos.
- 49 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį ir trečiąjį klausimus reikia atsakyti, kad Direktyvos 93/13 4 straipsnio 1 dalis ir 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad nors tiesa, kad siekiant įvertinti sutarties sąlygos, kuria grindžiamos vartotojo pretenzijos, nesąžiningumą reikia atsižvelgti į visas kitas verslininko ir šio vartotojo sudarytos sutarties sąlygas, tai savaime nereiškia, kad bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas privalo savo iniciatyva įvertinti visų šių sąlygų galimą nesąžiningumą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

50 Kadangi šis procesas pagrindinių bylų šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismų nagrinėjamosiose bylose, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šie teismai. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1. 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad nacionalinis teismas, nagrinėjantis vartotojo pareikštą ieškinį dėl tam tikrų su verslininku sudarytos sutarties sąlygų pripažinimo nesąžiningomis, neprivalo savo iniciatyva ir atskirai išnagrinėti visų kitų šio vartotojo neginėtų sutarties sąlygų, tam, kad patikrintų, ar jos gali būti laikomos nesąžiningomis; jis turi išnagrinėti tik su ginčo dalyku, kaip jį apibrėžė bylos šalys, susijusias sąlygas, kai tik turi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, kurios prireikus gali papildomai gauti, imdamasis tyrimo priemonių.
2. Direktyvos 93/13 4 straipsnio 1 dalis ir 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad turi būti aiškinamos taip, kad nors tiesa, kad siekiant įvertinti sutarties sąlygos, kuria grindžiamos vartotojo pretenzijos, nesąžiningumą reikia atsižvelgti į visas kitas verslininko ir šio vartotojo sudarytos sutarties sąlygas, tai savaime nereiškia, kad bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas privalo savo iniciatyva įvertinti visų šių sąlygų galimą nesąžiningumą.

Parašai.